

Інноваційні ідеї:

Для подолання втрат від передчасної смертності та зменшення їх впливу на економіку України потрібно шукати інноваційні та передові рішення у багатьох галузях. Наприклад електронна медицина: Розвивати електронну систему збереження медичних записів і взаємодію пацієнтів із лікарями в онлайн-режимі. Це полегшить доступ до медичних послуг і дозволить більш ефективно виявляти та лікувати захворювання. Прогностичні аналітичні системи: Використовувати штучний інтелект та аналітичні системи для розробки прогностичних моделей передчасної смертності та визначення факторів, які її впливають. Це дозволить приймати більш інформовані рішення щодо державної політики та ресурсного розподілу.

Ці інноваційні підходи можуть сприяти зменшенню передчасної смертності та мають потенціал зменшити її вплив на економіку України. Важливо поєднати зусилля уряду, медичних установ, громадських організацій та бізнесу для успішної реалізації цих ідей.

Висновок. Передчасна смертність в Україні є серйозною проблемою, і війна поглиблює її наслідки, особливо в економічному аспекті. Ця робота дозволила визначити, що збільшення передчасної смертності внаслідок війни призводить до великих втрат у робочій силі, збільшення витрат на охорону здоров'я та соціальний захист, а також обмеження потенціалу економічного зростання країни. Для зменшення цих втрат необхідно реалізувати комплексні заходи, включаючи поліпшення медичної системи, розвиток програм соціального захисту та надання підтримки ветеранам та постраждалим від війни. Тільки такий підхід дозволить зменшити передчасну смертність та її економічний вплив на Україну.

Література

1. Харченко А. І., Шульженко Л. М. «Економічні наслідки передчасної смертності в Україні та шляхи їх зменшення».
2. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Аналітичний портал: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/09/infografika/suspilstvo/skilky-cyvilnyx-ukrayincziv-zahynulo-chas-povnomasshtabnoyi-vijny>
4. Цибулькіна Н. І., Шульженко Л. М. Проблеми втрат від передчасної смертності: соціальний та економічний аспекти. // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2018. - № 4. - С. 36-42.
5. УВКПЛ ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2023-10/Ukraine%20-%20civilian%20casualty%20update%20as%20of%208%20October%202023%20UKR.pdf>

Швидун А.О.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка БП-3 «Менеджмент»

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Формування державного бюджету – важливий аспект забезпечення стабільного та ефективного функціонування економіки країни. Саме тому питання щодо раціонального розподілу видатків та надходжень, впливу низки політичних, суспільних та макроекономічних факторів на формування державного бюджету є одними з найгостріших для України в умовах фінансової та безпекової нестабільності.

Тенденція дефіциту державного бюджету наявна в Україні впродовж довгих років. На прикладі періоду 2008-2022 років (рис. 1) можна простежити постійне переважання видатків над доходами. Зокрема, якщо на початку розглянутого періоду сальдо державного бюджету становило -1,32% ВВП України, то у 2021 вже -3,63% ВВП, а у 2022 році сягнуло -17,62% ВВП

[1]. Очевидним фактором такого різкого зростання дефіциту бюджету у 2022 році є збільшення видатків на оборону в зв'язку з початком повномасштабного вторгнення та паралельним зниженням доходів, зокрема й через демографічні процеси та руйнування цілих виробничих комплексів, спричинені військовими діями.

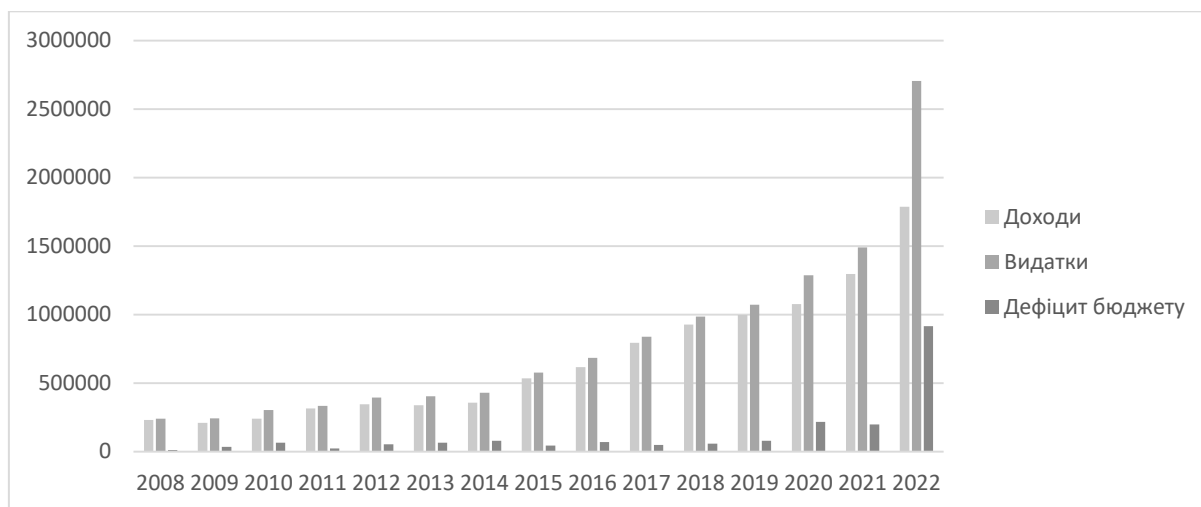

Рис. 1. Доходи та видатки державного бюджету України за 2008-2022 роки, млн. грн
Джерело: сформовано на підставі даних [1]

Затверджений 2 грудня 2021 року державний бюджет на 2022 рік не передбачав умов різкого зниження економічної активності населення, міграційних процесів, руйнування низки промислових об'єктів та зростання видатків на оборону. Саме тому протягом року до нього вносили аж чотирнадцять змін, зокрема спрямованих на збільшення фінансування закупівлі, модернізації та ремонту озброєння Міністерством оборони України; пенсійного забезпечення та щомісячної підтримки внутрішньо переміщених осіб та надання компенсацій шляхом зростання видатків на забезпечення Міністерства соціальної політики України. З рис.2 бачимо, що у загальній структурі видатки на оборону зросли з 8,6% у 2021 році до 42,2% у 2022 році, водночас видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення знизилися з 22,8% до 15,7% відповідно. У 2023 році дана тенденція збереглася, оскільки станом на 1 вересня 2023 року частка видатків на оборону у загальній структурі становила вже 51,6%, а на соціальний захист та соціальне забезпечення – 12,9% [2].

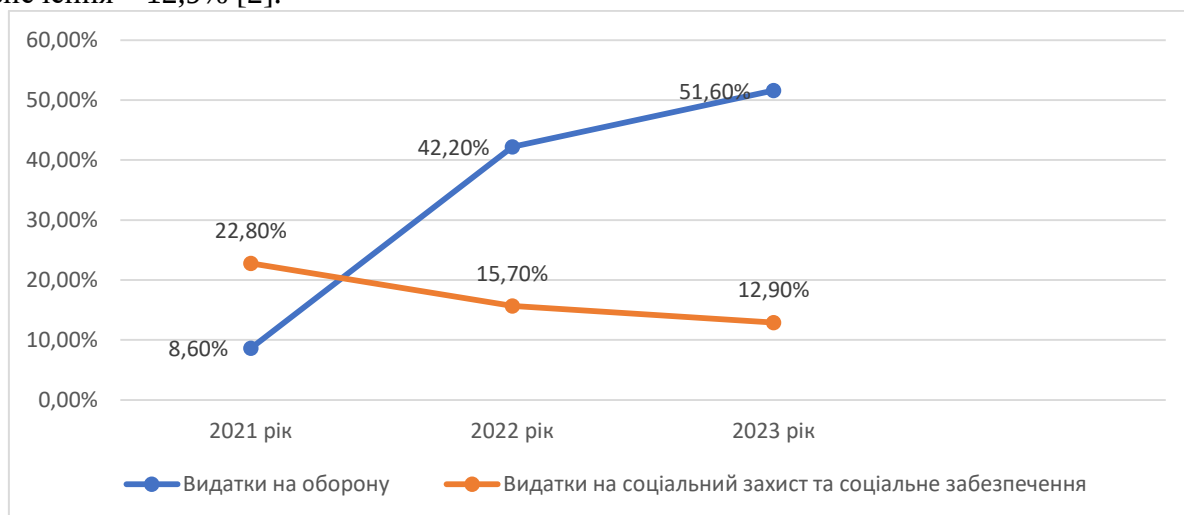

Рис. 2. Зміна частки видатків на оборону й соціальний захист та соціальне забезпечення в загальній структурі видатків Державного бюджету України за 2021-2023 роки

Джерело: сформовано на підставі даних [2]

Зважаючи на дефіцит бюджету України та постійне зростання видатків необхідно шукати додаткові інструменти для збільшення надходжень. Одним із способів є інвестування

громадянами у військові облигації. У 2022 році таким чином до бюджету України надійшло 10 млрд грн. Водночас, основними джерелами надходжень до бюджету з початком повномасштабного вторгнення стала низка кредитів, зокрема наданих урядами Канади, Італії, Нідерландів та Франції, кредити Міжнародного валютного фонду, Європейської Комісії й Міжнародного банку реконструкції та розвитку, двосторонні гранти [3]. За даними Міністерства фінансів України на фінансування державного бюджету України з 24 лютого 2022 року міжнародними партнерами станом на 20 жовтня 2023 року було спрямовано 45,9 млрд дол. США (1 677 млрд грн) [4]. Фінансова підтримка урядів інших держав допомогла спрямувати усі інші, внутрішні надходження України, на забезпечення сектору оборони та покрила фінансування решти категорій видатків.

Водночас, гранти та програми підтримки з боку інших держав не можуть бути постійним джерелом формування надходжень до бюджету. Дані кошти фактично є власністю платників податків інших країн, а тому не можуть бути зобов'язанням до надходження в бюджет України. Постає ризик зростання дефіциту бюджету за умов зниження чи припинення фінансування з боку міжнародних партнерів. Голова Національного Банку України Андрій Пишний під час пресбрифінгу у липні 2023 року вже зазначав, що для покриття дефіциту бюджету в наступному році держава потребуватиме від 37 млрд дол [5]. Тому важливим є врахування даного фактору та розробка комплексу заходів для розширення економічних можливостей України, що сприятимуть збільшенню податкових та інших надходжень до бюджету, а також перегляду співвідношень видатків між різними сферами. До прикладу, у бюджеті 2023 року було закладено близько 2 мільярдів гривень на виробництво телеконтенту, зокрема на забезпечення телевізійного іномовлення з обраним російськомовним форматом, ефективність якого громадськість та іноземні партнери, що забезпечують значну фінансову допомогу, ставлять під сумнів [6]. Крім того, відкриті дані в системі Prozorro дали змогу громадськості відслідкувати закупівлі, що не стосуються закриття актуальних запитів сфер, які потребують державного фінансування.

Війна в Україні призвела до суттєвих зрушень у системі публічних фінансів і потребує розробки ефективного механізму захисту економіки від існуючих викликів та загроз. Використання комплексного підходу до ефективного використання фінансових ресурсів державного сектора економіки уможливило активно впливати на процес нарощування фінансового потенціалу країни [7; 8].

Отже, задля розширення можливостей формування достатніх внутрішніх надходжень до бюджету важливо переглянути ефективність розподілу видатків та спрямувати додаткові фінансові ресурси у ті галузі, що допоможуть створити базу для формування майбутніх податкових надходжень. Важливим є розширення фінансування державних оборонних підприємств та приватних ініціатив. Вкладення у виробництва власного озброєння та підтримка бізнесу в галузі military-tech дасть змогу не лише забезпечувати оборонні можливості країни завдяки власним ресурсам, але й надасть нові можливості працевлаштування серед населення. Успішні розробки будуть привабливими для інвесторів, що сприятиме зростанню промисловості в Україні, яка зазнала значних збитків від початку повномасштабного вторгнення.

Література

1. Державний бюджет України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>
2. Видатки держбюджету України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/2023/>
3. Інформація Міністерства фінансів України про виконання Державного бюджету України за 2022 рік. URL: https://mof.gov.ua/uk/budget_2022-538
4. Фінансування державного бюджету України з початку повномасштабної війни. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435

5. Виступ Голови Національного банку Андрія Пишного під час пресбрифінгу щодо рішень з монетарної політики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/vistup-golovi-natsionalnogo-banku-andriya-pishnogo-pid-chas-presbrifingu-schodo-rishen-z-monetarnoyi-politiki-16954>
6. Пилипенко Я. Скільки коштують телемарафони «Єдині новини» та «FreeДом» і програми на «Дом». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/16/7389634/>
7. Кужелєв М.О. Публічні фінанси України: вплив війни, нові виклики та тенденції розвитку. *Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 грудня 2022 р. Хмельницький-Херсон : ХНТУ, 2022. С. 31–33.
8. Kuzheliev M. Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. Association agreement: driving integrational changes : collective monograph / Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 374–385.

Шикун О. І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка БП-3, «Економіка»

РОЛЬ ЛІДЕРСТВА ТА ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Актуальність. Лідерство та інновацій мають вирішальне значення у воєнні та післявоєнні часи. Інновації допомагають розробляти нові стратегії та технології, які дають конкурентну перевагу. Сильне лідерство потрібне для успішного керівництва країною в процесі відновлення та прийняття важливих рішень для забезпечення миру і стабільності. Україна потребує інноваційних рішень для відновлення та сильного керівництва для забезпечення безпеки та економічного відновлення. Завдяки інноваційним стратегіям та сильному лідерству Україна зможе вийти з конфлікту сильнішою та витривалішою.

Мета: Аналіз досвіду розвитку та підтримки лідерства та інновацій в Україні на прикладі інших країн, надання рекомендацій щодо посилення лідерства та інноваційної діяльності молоді в Україні з метою швидшого відновлення вітчизняної економіки після війни.

Завдання: Визначити сутність та взаємозв'язок між лідерством та інноваціями, їх роль у розвитку економіки та суспільства. Дослідити досвід країн у розвитку та підтримці лідерства та інновацій під час та після Другої світової війни. Оглянути міжнародні рейтинги країн за рівнем лідерства та інновацій. Визначити проблем розвитку лідерства та інновацій в Україні під час воєнного та повоєнного часу, надати рекомендації для посилення лідерства та інноваційної діяльності.

Об'єкт дослідження: Лідерство та інновації як визначальні фактори на економіку України.

Виклад основних положень дослідження. Лідерство та інновації – це два ключових фактори, які сприяють економічному зростанню та процвітання. Лідерство важливе для досягнення прогресу та впровадження змін у різних галузях, таких як економіка, освіта, охорона здоров'я, інфраструктура та промисловість. Лідер повинен володіти здатністю надихати та мотивувати людей працювати над досягненням спільних цілей. Значення інновацій у прогресі економіки та суспільства полягає у впровадженні новаторських ідей, технологій та процесів, які сприяють підвищенню продуктивності та ефективності у різних галузях. Важливо підтримувати інноваційний розвиток у всіх сферах економіки, щоб зміцнити конкурентоспроможність та не поступатися мінливим ринковим вимогам. [4]

Якщо розглядати розвиток та підтримку лідерства та інновацій у країнах під час та після Другої світової війни, то їх можна пояснити кількома ключовими факторами. Об'єднання зусиль та здатність лідерів адаптуватися до змін, виявилися важливими елементами успіху. Війна потребувала координації дій на всіх рівнях суспільства, а також розробки нової зброї та інших нових технологій. Гнучкість та креативність лідерів також мали велике значення, оскільки вони